

บทที่ 6 วิเคราะห์ผลการวิจัย

เพื่อให้เห็นภาพรวมของการใช้ชีวิตของเด็กเร่ร่อน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ประวัติชีวิตของเด็กใน 4 ประเด็นหลักดังนี้

- ประเด็นที่ 1 เงื่อนไขปัจจัยที่ผลักดันให้เด็กออกมาเป็นเด็กเร่ร่อน
  - ประเด็นที่ 2 การดำเนินชีวิตในขณะที่เป็นเด็กเร่ร่อน
  - ประเด็นที่ 3 เงื่อนไขปัจจัยที่เด็กเร่ร่อนกลับไปใช้ชีวิตปกติ
- ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดดังนี้

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยเงื่อนไขที่ผลักดันให้เด็กออกมาเป็นเด็กเร่ร่อน

แหล่งข้อมูลที่เป็นเด็กเร่ร่อนจำนวน 8 คน อายุที่เด็กเร่ร่อนได้ออกจากบ้านมาเร่ร่อน อยู่ในช่วง 7-17 ปี เป็นเด็กเพศชายจำนวน 7 คน เพศหญิง 1 คน เด็กที่ออกมาเร่ร่อนในตัวเมืองเชียงใหม่มีทั้งเด็กเร่ร่อนที่เป็นชาวเขา และเด็กเร่ร่อนพื้นราบ เด็กเร่ร่อนที่เป็นชาวเขามีอายุที่ออกมาเร่ร่อนประมาณ 7-9 ปี เช่น ต่าย ออกมาเป็นเด็กเร่ร่อนตอนอายุได้ 7 ปี และหนู ออกมาเป็นเด็กเร่ร่อนตอนอายุได้ 9 ปี ทั้งสองคนไม่ได้เรียนหนังสือจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนเด็กเร่ร่อนพื้นราบมีช่วงอายุที่ออกมาจากบ้านมาเร่ร่อนประมาณ 13-17 ปี เด็กเร่ร่อนกลุ่มนี้ได้เรียนหนังสือจนจบระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และมีบางคนเช่น นก ได้เรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนเงื่อนไขปัจจัยที่ทำให้เด็กออกมาจากบ้านเพื่อมาเร่ร่อนแบ่งได้ 3 สาเหตุใหญ่ๆ ดังนี้

1.1 ครอบครัวของเด็กเร่ร่อน

เด็กที่ออกมาเร่ร่อนทุกคนมีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวทั้งหมด ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ทำให้เด็กออกมาเร่ร่อน คือ

ครอบครัวที่พ่อแม่ผู้ปกครองเลี้ยงดูเด็กอย่างเข้มงวดเกินไป พ่อแม่มักใช้คำสั่งกับลูก เพื่อให้ลูกปฏิบัติตามสิ่งที่ตนต้องการโดยไม่ได้ถามความรู้สึกหรือความสมัครใจของเด็กก่อนว่าเด็กมีความต้องการที่จะทำ หรือคิดในสิ่งนั้นๆ อย่างไร และเมื่อลูกไม่ปฏิบัติตามหรือทำไม่ได้ไม่ตีเท่าที่พ่อแม่พอใจก็ใช้ความรุนแรงกับลูก เช่น ใช้ถ้อยคำที่หยาบคาย ตีลูกด้วยไม้ เมื่อเด็กได้รับการลงโทษอย่างรุนแรงจากพ่อแม่ของตนทำให้เด็กรู้สึกเจ็บปวดทั้งร่างกายและจิตใจ มีความ

คิดว่าที่ตัวเองถูกลงโทษแบบนี้เพราะพ่อแม่ไม่รัก รู้สึกกดดันและรู้สึกเกลียดบ้านเกลียดคนในบ้าน ดังกรณีของปู แมว นก และแมว

ปู “ตอนอยู่กับพ่อ พ่อตีทุกวันจนเขียวไปทั้งตัว อาายเพื่อน รู้สึกกลัวพ่อมาก เครียดจนปวดท้องนอนไม่หลับ จึงหนีออกมาจากบ้าน พอลึกได้ก็เตรียมตัวมา เดือน”

แมว “เวลาทำอะไรผิดนิดหน่อยแม่ก็เรียกพ่อมาเตะ มาตี จึงไม่อยากอยู่บ้าน และออกมาเร่ร่อน”

นก “อยู่กับป้าและถูกป้าตีเวลาที่สาวไปฟ้องว่านกไม่ทำงานป้าก็ตีโดยไม่ถามว่าเป็นความจริงหรือเปล่า

สำหรับในครอบครัวที่พ่อแม่มีลูกหลายคน มีลูกบางคนมีพฤติกรรมที่สร้างความชื่นใจให้พ่อแม่ผู้ปกครอง เช่นเรียนเก่ง ขยัน ไม่เที่ยว ในขณะที่ลูกอีกคนมีความแตกต่างออกไป เช่น เรียนไม่เก่ง พ่อแม่มักนำเด็กมาเปรียบเทียบกันว่าคนนั้นดีกว่าคนนี้ ทำให้เด็กที่มีปัญหา รู้สึกว่าตนเองไม่มีความสำคัญ พ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน ไม่ได้รักตนเลย และรู้สึกเกลียดคนที่ถูกนำมาเปรียบเทียบกับ แมวและโตรู้สึกน้อยใจจากการถูกเปรียบเทียบ

แมว “แม่ชอบเปรียบเทียบกับพี่ชาย บอกว่าพี่ชายดี เรียนเก่งและบอกว่าแมวเรียนไม่ดีไม่ต้องเรียนต่อ ก็เลยทำตัวไม่ดีให้เขาเห็นไปเลย โดยกินเหล้าสูบบุหรี่”

โต “พ่อบอกว่าไม่ให้เรียนเพราะไม่มีเงินส่งให้เรียน แต่ก็ส่งลูกของพ่อกับแม่ใหม่เรียน ตอนหลังมาบอกว้ให้ไปเรียนได้ แต่โรงเรียนก็ปิดรับสมัครแล้ว ทำไมพ่อไม่บอกเราตั้งแต่แรก รู้สึกน้อยใจพ่อ”

สถานการณ์ครอบครัวที่พ่อแม่เลิกกันตั้งแต่ลูกยังเล็ก ทำให้ลูกต้องไปอยู่กับปู่หรือยายฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ส่วนพ่อแม่ก็ได้มีครอบครัวใหม่และมีลูกใหม่ เด็กที่อยู่กับปู่ย่าตายายหรือญาติฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งก็มีภาวะของครอบครัวของเขาอยู่แล้ว ทำให้การอบรมเลี้ยงดู การเอาใจใส่ การให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็กไม่เพียงพอ ทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่น เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นเด็กไม่รู้จะไปปรึกษาใคร คิดว่าไม่มีใครรักและสนใจตน ทำให้เด็กคิดแก้ปัญหาด้วยตัวเอง

ช้าง “พ่อไปทำงานไม่กลับบ้านเป็นอาทิตย์ อยู่ที่บ้านคนเดียวรู้สึกเหงา เสาร์อาทิตย์ไปเที่ยวเซ็นทรัลทุกวัน รู้สึกเบื่อ”

โต “ตอนอยู่กับแม่ทะเลาะกับพ่อใหม่หลายครั้ง และพ่อใหม่ถามว่าอยากไปอยู่กับพ่อจริง ๆ หรือเปล่าจะไปส่ง ตอนหลังทะเลาะกับแม่ด้วยก็เลยไปอยู่กับพ่อ แต่ก็ไม่ได้อยู่กับพ่อ เพราะพ่อก็มีครอบครัวใหม่ด้วยเหมือนกัน จึงอยู่กับปู่ย่า”

เด็กในครอบครัวที่พ่อแม่ไม่มีเวลาในการเลี้ยงดูลูก เพราะต้องเดินทางไปทำงานยังต่างจังหวัดเป็นเวลานาน ต้องอาศัยปู่ย่า ตายายหรือว่าญาติพี่น้องคนอื่น ๆ ช่วยเลี้ยงดูแทน เด็กบางคนพ่อแม่เดินทางไปทำงานต่างจังหวัด ได้ถูกทิ้งให้อยู่เพียงลำพังเป็นเวลานานเป็นอาทิตย์ ทำให้เด็กได้นำเงินที่ได้รับมาออกเที่ยวเพื่อไปหาเพื่อนจากนอกบ้าน และเมื่อได้พบเห็นครอบครัวเด็กคนอื่นที่มีความอบอุ่นอยู่กับครอบครัวหน้าพ่อแม่ลูก ทำให้เด็กนำกลับมาเปรียบเทียบกับตัวเองทำให้รู้สึกที่ตัวเองขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดความเข้าใจขาดความเอาใจใส่จากพ่อแม่

แมว “เห็นพ่อแม่ของคนอื่นอยู่กับลูกเขา เห็นเขาเอาใจใส่กันก็รู้สึกน้อยใจ คิดถึงแม่”

ครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ยอมรับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศของลูก ในครอบครัวที่ลูกมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ มีลูกเป็นกะเทย พ่อแม่รู้สึกอายชาวบ้านยอมรับไม่ได้ที่ลูกเป็นแบบนี้ ก็นำความรู้สึกเหล่านั้นมาลงที่ลูกได้แสดงกิริยาที่ทำให้เด็กอึดอัดและเสียใจ บางครอบครัวก็ใช้ความรุนแรงถึงขั้นทุบตี เช่นแมวที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ถูกพ่อแม่ดูคำว่า

แมว “ถ้ากูเลี้ยงลูกกะเทยกูเลี้ยงหมาดีกว่า”

1.2. เพื่อนและคนรักของเด็กเร่ร่อน

เด็กเร่ร่อนจำนวน 4 คนที่เพื่อนและคนรักทำให้ตัดสินใจออกมาเร่ร่อน เพื่อนและคนรักเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้เด็กออกจากบ้านมาเร่ร่อน เมื่อเด็กมีปัญหาที่บ้านและไม่สามารถทำความเข้าใจ หรือปรึกษาปัญหาของตนเองกับคนในครอบครัวได้ ไม่ว่าจะเพราะสาเหตุใดก็ตาม เพื่อนและคนรักคือคนกลุ่มแรกๆ ที่เด็กนึกถึงหรือเข้าไปหาเพื่อระบายความทุกข์และขอความช่วยเหลือ โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนที่มีปัญหาล้ายคลึงกันทำให้มีความเข้าใจเห็นอกเห็นใจกันมากขึ้น เพื่อหาทางให้ตัวเองหลุดพ้นจากความทุกข์ใจ หรือหลุดออกไปจากปัญหานั้นๆ การที่เด็กได้อยู่ร่วมกันได้พูดคุยปัญหาของตัวเองแล้วมีคนเข้าใจทำให้เด็กรู้สึกว่าตัวเองมีความสุข มีความรู้สึกว่าเป็นเพื่อน ๆ ให้ความรักความอบอุ่นแก่ตนเองได้มากกว่าคนในครอบครัว และเมื่ออยู่กับเพื่อนแล้วมีความสุขเด็กก็อยากที่จะอยู่กับเพื่อนตลอดเวลา ทำให้เด็กหนีออกมาจากบ้านเพื่อที่จะมาอยู่กับเพื่อน ดังกรณีของช่างกับนกที่กล่าวไว้ว่า

ซ่าง “เพื่อนให้ความอบอุ่น ให้อะไรได้มากกว่าที่พ่อให้”

นก “แม่มาตามไปเรียนหนังสือ แต่ไม่ไปเพราะอยู่กับเพื่อนสบายใจกว่าอยู่ที่บ้าน”

คนรักของเด็กเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ดึงให้เด็กออกมาจากครอบครัว เพราะเด็กคิดว่าอยู่กับคนรักให้อะไรได้มากกว่าคนที่บ้าน คนรักได้ดูแลเอาใจทำให้มีความสุขเวลาที่ได้อยู่ด้วยกัน เด็กจึงมีความคิดที่อยากอยู่ด้วยกันตลอดเวลา และถ้าคนที่เด็กรักไม่เป็นที่ยอมรับของคนในครอบครัว ถูกกีดกันจากคนในครอบครัว ทำให้เด็กมีความรู้สึกอึดอัด ไม่สบายใจและมีความคิดที่จะออกจากบ้านเพื่อมาอยู่ร่วมกับคนรักเพียงลำพัง แมวและไก่มีคนรักอยู่ก่อน ทำให้ตัดสินใจออกจากบ้าน เพื่อหนีปัญหา

แมว “ได้พบกับผู้ชายคนหนึ่งคิดว่ารักเขามาก อยากอยู่ด้วยกันก็ชวนกันไปเช่าห้องพักอยู่ตามลำพัง”

ไก่ “อยู่กับแฟนเพราะรักกันมาก คิดว่าเป็นความรักครั้งแรกไม่เคยได้รับความรักอย่างนี้จากใครมาก่อนก็ทำให้อยากอยู่กับแฟนตลอดเวลา”

1.3 สภาพชุมชนที่มีผลต่อการออกมาเร่ร่อนของเด็ก

สภาพชุมชน หมายถึงลักษณะของชุมชนต้นทางที่ส่งผลต่อการออกมาเร่ร่อนของเด็ก เช่น หมู่บ้าน ชุมชนแออัด วัดที่เด็กเคยอาศัยอยู่ก่อนที่จะมาเป็นเด็กเร่ร่อน จากแหล่งข้อมูลทั้งหมดมีเด็กเร่ร่อนจำนวน 4 คนที่สภาพชุมชนมีผลต่อการออกมาเร่ร่อน

หมู่บ้านต้นทาง ลักษณะของหมู่บ้านที่มีคนอพยพออกจากหมู่บ้านเข้ามาหางานทำในเมืองเป็นจำนวนมาก และมีการเดินทางเข้าออกระหว่างหมู่บ้านกับเมืองบ่อยๆ ทำให้เด็กได้มีโอกาสตามผู้ปกครองเข้ามาเที่ยวในเมือง รวมถึงได้เข้ามาอยู่กับพ่อแม่ที่เข้ามาทำงานในเมือง และเด็กบางคนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นที่คิดว่าตัวเองก็สามารถที่จะทำงานได้แล้วก็ออกมาหางานทำในเมืองด้วยเช่นกัน กรณีของหนู ต่าย และโต ต่างพูดทำนองเดียวกันว่าออกมาอยู่ที่เชียงใหม่เพราะต้องติดตามพ่อแม่หรือญาติที่เข้ามาทำงานในเมือง

หนู “ตอนเป็นเด็กเล็กๆ ยายพาออกมาขทานในเมืองหลายครั้ง ยายเคยพาไปขทานถึงพัทยา เมื่อยายเสียแม่ก็พาออกมาขทานที่เชียงใหม่และอาศัยอยู่ที่นี้เลย ตอนหลังแม่กลับไปรับพ่อมาอยู่ด้วยอีกคน เพื่อนที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกันก็มา 7-8 คน มาอยู่ที่เดียวกัน”

ต่าย “พ่อออกมาจากหมู่บ้าน มาหางานทำก็ตามพ่อไปทุกที่ที่พ่อไปทำงานก่อสร้าง ต้องไปหลายที่บางที่ก็เชียงใหม่ เชียงราย กรุงเทพฯ ต่อมาก็มาอยู่ประจำที่เชียงใหม่”

โต “คนในหมู่บ้านมาทำงานในเมืองไปกลับทุกวันเป็นเรื่องปกติ จึงอยากออกมาหา งานทำบ้าง”

ชุมชนแออัด เป็นชุมชนที่รองรับแรงงานที่อพยพเข้ามาทำงานอยู่ในตัวเมืองเชียงใหม่ แรงงานที่อพยพที่เดินทางมาจากหลายจังหวัดหลายอำเภอรอบนอก และบางส่วนก็เป็น ชาวเขา เมื่อเดินทางเข้ามาแล้วไม่สามารถที่จะหาที่พักที่มีราคาสูงอยู่ได้เพราะไม่มีเงิน ชุมชน แออัดจึงเป็นสถานที่ที่แรงงานเหล่านี้เลือกที่จะเข้ามาพักอาศัยอยู่เพราะมีอัตราค่าเช่าที่ไม่แพง คนที่เข้ามาอยู่ใหม่ส่วนมากได้รับการแนะนำจากคนหมู่บ้านเดียวกันที่ได้เข้ามาอยู่ก่อนแล้ว เมื่อได้ที่พักแล้วคนเหล่านี้ก็ออกหางานทำ ซึ่งการหางานที่ดีและมีรายได้มากเป็นเรื่องที่อยาก ของคนกลุ่มนี้ เพราะแรงงานอพยพมีระดับการศึกษาต่ำ งานที่ทำส่วนใหญ่เป็นงานรับจ้างอยู่ ในสถานที่ก่อสร้าง ขายดอกไม้ตามสถานบันเทิงยามราตรี ส่วนคนที่ไม่ได้ทำงานก็ออกขอทาน เพื่อหาเงินมาใช้จ่าย การขายดอกไม้หรือการขอทานเป็นงานของเด็กที่เดินทางมาอยู่กับพ่อแม่ ในเมือง

แรงงานอพยพเมื่อเข้ามาอยู่ในชุมชนแออัดได้มีการใช้ยาเสพติดประเภทยาบ้า เฮโรอีน ผีน ซึ่งการหายาเสพติดในชุมชนแออัดเป็นเรื่องที่ง่ายมากเพราะมีทั้งผู้ขายและผู้ซื้ออยู่ใน ที่เดียวกัน เมื่อพ่อแม่ของเด็กใช้ยาเสพติดหรือขายยาเสพติดทำให้ถูกตำรวจจับ เด็กที่มาอยู่ ด้วยต้องถูกทิ้งให้อยู่เพียงลำพัง เด็กไม่สามารถเช่าห้องพักอยู่ได้เหมือนเดิมเพราะไม่มีเงินจ่าย ค่าที่พัก ทำให้เด็กต้องออกมาเป็นเด็กเร่ร่อน โดยออกมาอาศัยอยู่ตามสวนสาธารณะ หรือ ดิกร้าง ที่ตนเองรู้จักและได้เห็นเด็กเร่ร่อนหรือคนในชุมชนบางส่วนที่ออกมาอาศัยอยู่ก่อนหน้า นั้นแล้ว หนูและต่ายต่างก็มีพ่อแม่ที่ถูกจับบ่อยๆ ทำให้ออกไปเร่ร่อนกล่าววว่า

ต่าย “พ่อถูกจับบ่อยๆ เวลาพ่อถูกตำรวจจับก็จะไปอยู่ที่ดิกร้าง รอเวลาที่พ่อจะออกมา”

หนู “เวลาแม่ถูกตำรวจจับก็อยู่กับเพื่อนที่บาร์เบียร์ ลานท่าแพ ดิกร้าง ที่ไหนก็นอน หมด”

วัดเป็นสถานที่หนึ่งที่พ่อแม่ที่ยากจนส่งลูกของตนเข้ามาเรียนหนังสือ โดยการให้ลูก บวชเณร เมื่อเด็กเข้ามาอยู่ในวัด เด็กหลายคนที่มีปัญหาจากทางบ้านมีความรู้สึกที่ตัวเองมี อิศระ ไม่ต้องเจอกับสภาพปัญหาในครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะกัน เมื่อได้มาเจอเพื่อนใหม่ที่

เป็นแถวด้วยกันได้เรียนได้เล่นกับเพื่อนแถว การมีอิสระการได้เล่นอย่างไม่เคยทำได้ตอนอยู่ที่บ้านทำให้เด็กเพลิดเพลินกับการเล่น และการเที่ยวที่เหมือนกับคนที่ไม่ได้บวช เช่นหนีออกไปเที่ยวนอกวัดโดยทำตัวแบบคนทั่วไป ออกเที่ยวตามดิสโก้เธค ตามงานวัดต่างๆ เที่ยวผู้หญิง ซึ่งพฤติกรรมการเล่นเหล่านี้บางครั้งเด็กก็รู้สึกว่สิ่งที่ตนเองทำไม่เหมาะสมและมีความรู้สึกผิด และอึดอัดที่ได้ทำอย่างนั้นจึงลาออกมาจากวัดเอง บางคนก็ถูกจับได้ถูกไล่ออกจากวัดเมื่อออกมาจากวัดเด็กไม่กล้าที่จะกลับบ้าน และอยากเที่ยวต่อก็จะออกมาเร่ร่อนอยู่ตามสถานที่ต่างๆ ในตัวเมืองเชียงใหม่แทน ไก่และโตซึ่งเคยบวชแถวและเคยหนีเที่ยวแล้วว่า

ไก่ “อยู่วัดก็เที่ยวตามดิสโก้เธคพอได้เที่ยวแล้วรู้สึกไม่อยากเรียน เบื่อการเรียนมากก็เลยหนีเรียนบ่อยๆ ในที่สุดก็ตัดสินใจออกมาจากวัด”

โต “เริ่มไปอยู่ที่วัดไม่นานก็ลองสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า เล่นยาบ้า ชีวิตไม่ได้แตกต่างจากวัยรุ่น แต่รู้สึกอึดอัดที่ทำให้คนอื่นเห็นก็ไม่ได้ต้องแอบทำ เมื่อเที่ยวบ่อยเข้าก็เบื่อกว่าที่จะเรียนทำให้หนีเรียนบ่อยๆ เลยโดนไล่ออก”

ประเด็นที่ 2 การดำเนินชีวิตในขณะที่เป็นเด็กเร่ร่อน

เมื่อเด็กได้ออกจากบ้านมาเป็นเด็กเร่ร่อนในตัวเมืองเนื่องจากสาเหตุต่างๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น และเพื่อให้เห็นถึงการใช้ชีวิตของเด็กเร่ร่อนในขณะที่ออกมาเร่ร่อน ผู้วิจัยได้เสนอการดำเนินชีวิตของเด็กเร่ร่อนดังนี้

2.1 การเข้ากลุ่มเด็กเร่ร่อน เด็กเร่ร่อนไม่ได้ใช้ชีวิตเพียงลำพัง แต่ได้อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งกลุ่มอาจมีขนาดใหญ่บ้างเล็กบ้างแตกต่างกันไป โดยทั่วไปการเข้ากลุ่มของเด็กเร่ร่อนมี 2 ลักษณะดังนี้

- เด็กเร่ร่อนที่ออกมาโดยรู้จักกับกลุ่มเด็กเร่ร่อนมาก่อน มีเด็กเร่ร่อนจำนวน 4 คนที่ออกมาเร่ร่อนโดยรู้จักกับกลุ่มเด็กเร่ร่อนมาก่อน หมายถึงเด็กที่มีโอกาสได้พบได้เห็น ได้พูดคุยและเที่ยวเล่นกับเด็กเร่ร่อนมาก่อนที่จะออกมาเป็นเด็กเร่ร่อนเอง การได้มีโอกาสมาเที่ยวบริเวณที่เด็กเร่ร่อนอาศัยอยู่ มีบ้านอยู่ใกล้หรืออาศัยอยู่ในชุมชนที่มีเด็กเร่ร่อนอยู่ด้วย เช่น บริเวณลานประตูท่าแพ สวนหย่อม ชุมชนแออัด เป็นต้น หรือพ่อแม่ที่ทำอาชีพที่ต้องให้ลูกเข้าไปเกี่ยวข้องกับเด็กเร่ร่อน เช่น ขายดอกไม้ เด็กที่ออกขายดอกไม้ตามสถานบันเทิงเช่นเดียวกับเด็กเร่ร่อนทำให้เด็กเหล่านี้มีโอกาสรู้จักกัน ได้เห็นวิถีชีวิตของเด็กเร่ร่อนได้เข้าไปร่วมกิจกรรมร่วมกัน เมื่อเด็กเหล่านี้มีปัญหาครอบครัวหรือปัญหาอื่นๆ ทำให้เด็กมีโอกาสเข้ามา

ร่วมกลุ่มกับเด็กเร่ร่อนได้ง่าย เพราะเด็กเร่ร่อนส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มีปัญหาครอบครัว เมื่อเข้ามาพูดคุยเล่าเรื่องสื่อกันฟังทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ตัวเองมีเพื่อน มีคนเข้าใจ และไม่อยากจะกลับไปที่บ้านที่มีแต่ปัญหา ดังกรณีของข้าง หนู ต่ายและแมว ที่ได้ออกไปเร่ร่อนเพราะมีเพื่อนหรือคนรู้จักที่เป็นเด็กเร่ร่อนมาก่อน

ข้าง “ตอนที่พ่อเป็นโกดังได้มีบ้านอยู่ใกล้ลานท่าแพ ตอนเย็นก็ออกไปเที่ยวเล่นที่ลานท่าแพก็เจอเพื่อนเด็กเร่ร่อนที่อยู่บริเวณนั้น ตอนที่ออกจากบ้านมาเจอเขาอีก เขาก็ชวนเที่ยวและแนะนำให้ไปอยู่กับพี่กะเทย”

ชุมชนแออัดเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่มีเด็กเร่ร่อนอาศัยอยู่มาก เด็กที่อยู่ในชุมชนแออัดเป็นเด็กชาวเขาที่อพยพตามพ่อแม่ที่เข้ามาหางานทำ เด็กที่เข้ามาอยู่ในชุมชนนี้กับครอบครัวมีโอกาสสัมผัสกับเด็กเร่ร่อน เพราะเมื่อพ่อแม่อพยพเข้ามาหางานทำในเมืองก็ได้พากันมาทั้งครอบครัว พ่อแม่ของเด็กได้มีอาชีพหลายอย่างตั้งแต่ทำงานก่อสร้าง ขายยาเสพติดทำให้ถูกตำรวจจับ หรือพ่อแม่ของเด็กไม่มีรายได้ที่แน่นอน เมื่อไม่มีเงินพอที่จะจ่ายค่าเช่าห้องได้ก็จะถูกไล่ออก เด็กที่พ่อแม่ถูกตำรวจจับและผู้ใหญ่ที่ไม่มีเงินก็จะไปอาศัยอยู่ที่ตึกร้าง ผู้ใหญ่เมื่อมีเงินก็จะกลับมาเช่าห้องอยู่ที่ชุมชนแออัดอีก ส่วนเด็กเมื่อพ่อแม่กลับมาก็จะมาอยู่กับพ่อแม่เหมือนเดิม เด็กเร่ร่อนคนอื่นๆ หรือว่าครอบครัวที่มีปัญหาเรื่องเงินก็ทำลักษณะเดียวกัน เด็กที่ออกจากบ้านมาอยู่ที่ตึกร้างไม่มีเงินไม่มีข้าวกิน เด็กเร่ร่อนหรือผู้ใหญ่ที่อยู่ที่นั่นมาก่อนก็จะช่วยเหลือโดยการแบ่งข้าวให้กิน และเด็กเร่ร่อนที่ออกหาเงินได้ก็จะสอนวิธีการหาเงินให้กับเด็กที่มาใหม่

หนู/ต่าย “เวลาพ่อหรือแม่โดนตำรวจจับก็อยู่ที่ชุมชนแออัดไม่ได้ ไม่มีเงินให้ค่าเช่า ไม่มีใครอยู่ด้วยก็ไปหาที่นอนที่ตึกร้าง ที่นั่นมีผู้ใหญ่มีเด็กเร่ร่อนที่เป็นคนอาช่าเหมือนกัน และรู้จักกันมาก่อนหลายคน”

เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีอาชีพขายดอกไม้ ทำให้เด็กต้องช่วยครอบครัวในการเร่ขายดอกไม้ ในช่วงที่เด็กออกเดินขายดอกไม้ทำให้เด็กได้เจอกับเด็กเร่ร่อนในสถานที่เดินขายดอกไม้ เพราะอาชีพขายดอกไม้เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่เด็กเร่ร่อนใช้ในการหาเงินมาเลี้ยงตัวเอง ดังนั้นเด็กที่อยู่กับครอบครัวที่ประกอบอาชีพนี้จึงมีโอกาสที่จะได้สัมผัสเกี่ยวข้องกับเด็กเร่ร่อนมาก เพราะเด็กจะได้พูดคุย เที่ยวเล่นด้วยกันในระหว่างที่ออกขายดอกไม้

แมว “เวลาออกไปขายดอกไม้ก็รู้จักกับเด็กเร่ร่อนที่ขายดอกไม้แถวนี้ด้วย”

- เด็กเร่ร่อนที่ออกมาโดยที่ไม่เคยรู้จักกับกลุ่มเด็กเร่ร่อนมาก่อน หมายถึงเด็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่ และได้ออกมาจากบ้านเพื่อเป็นเด็กเร่ร่อนโดยที่ไม่เคยรู้จักกับเด็กเร่ร่อนมาก่อน จากแหล่งข้อมูลทั้งหมดมีเด็กเร่ร่อนจำนวน 4 คนที่ออกมาเร่ร่อนโดยที่ไม่เคยรู้จักกับเด็กเร่ร่อนมาก่อน เด็กกลุ่มนี้เมื่อเดินทางออกมาจากบ้านมีความตั้งใจว่าจะหาความสุขให้ตัวเองทดแทนที่บ้านไม่สามารถให้ความสุขกับตนเองได้ เด็กส่วนหนึ่งเริ่มต้นด้วยการหางานทำ ส่วนหนึ่งตั้งใจที่จะมาหาเพื่อนที่ทำงานอยู่ในเมืองหรือเพื่อนที่มีบ้านอยู่ในเมือง

เด็กเร่ร่อนที่ตั้งใจมาหางานทำได้เริ่มหางานตามบริเวณที่ตัวเองคิดว่าน่าจะมีงาน เช่นบริเวณตลาด ร้านอาหาร เด็กเข้าไปขอทำงานตามสถานที่เหล่านั้น แต่เมื่อไม่มีใครรับเข้าทำงาน เงินที่เด็กนำมาด้วยก็หมด เด็กก็จะเดินไปหาที่พักตามสถานที่สาธารณะ เช่น สวนหย่อม ลานท่าแพ เพื่อหาที่กัเหนื่อยและหาวิธีแก้ปัญหาของตัวเองต่อไป เมื่อเด็กได้มาพักตามสวนสาธารณะ ซึ่งมีเด็กเร่ร่อนได้อาศัยอยู่ก่อนแล้ว เด็กเร่ร่อนที่อยู่ที่นี่จะเข้ามาทักทายถามความเป็นมาของเด็กที่เข้ามาใหม่ เมื่อเด็กได้มีการบอกเล่าปัญหาของตนเองสู่กันฟัง ก็จะชวนให้อยู่ด้วยกัน

โต “ออกมาเร่ร่อนเพราะคิดว่ามาหางานทำในตัวเมืองดีกว่าก็เลยมา เดินทางแถว กาดหลวง (ตลาดวโรรส) เห็นป้ายรับสมัครงานที่ไหนก็เข้าไปสมัครเลย เข้าไปถาม ผ่านไปหลายวันก็ยังไม่ได้งานเลย สุดท้ายก็ไม่มีเงินสักบาท เหนื่อยมากก็เลยหาที่นั่งพัก ไปเจอพี่คนหนึ่งที่มาหางานทำแต่ไม่ได้งานเหมือนกัน เขาบอกว่าไม่เป็นไร อยู่ที่นี้ก็ได้นอนได้สะพาน”

เด็กเร่ร่อนที่หนีออกจากบ้านแล้วตั้งใจที่จะออกมาอยู่กับเพื่อนที่ได้เข้ามาอยู่ในตัวเมืองก่อนหน้านั้นแล้ว เมื่อออกมาจากบ้านก็จะตรงไปหาเพื่อนทันที เพื่อนที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับผู้ปกครองหรือเพื่อนที่ได้ทำงานดูแลตัวเองได้ เพื่อนกลุ่มนี้จะให้ความช่วยเหลือรับเด็กที่หนีออกมาจากบ้านให้อยู่ด้วยและช่วยหางานให้ทำ เมื่อมีงานทำมีเงินใช้เด็กก็จะชวนกันเที่ยวตามสถานบันเทิงต่างๆ เช่นดิสโก้เทคหรือลานท่าแพ เมื่อเด็กออกมาเที่ยวตามสถานที่เหล่านี้ทำให้มีโอกาสได้รู้จักกับเพื่อนใหม่ ได้รู้จักกับเด็กเร่ร่อนเมื่อรู้จักคนเยอะเด็กมีความรู้สึกว่ามีความสุขที่ได้เที่ยวกับเพื่อน เริ่มไม่สนใจที่จะทำงานและไม่ทำงานเลย สุดท้ายก็จะออกมาอยู่กับเพื่อนมาเข้ากลุ่มกับเด็กเร่ร่อนที่อาศัยอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ ในตัวเมือง

นก “ตอนแรกคิดว่าจะเอาตุ้ม.3 มาหางานทำ พอดีนิกขึ้นได้ว่ามีเพื่อนที่เคยเรียนมัธยมมาด้วยกันได้มาทำงานที่ปั้มน้ำมันก่อนก็เลยไปหา และได้ทำงานที่เดียวกันพักอยู่ด้วยกัน เมื่อทำงานได้เงินเดือนก็ชวนกันเที่ยวดิสโกเธค”

ปู “ไม่รู้จะไปที่ไหนก็เดินไปเรื่อยๆ ทั่วเมือง สุดท้ายเห็นกำแพง(ลานท่าแพ)เดินเข้าไปแล้วเห็นม้าหินอ่อนเหนื่อยมากก็นอนพัก ตอนกลางคืนก็ไปดูโชว์ที่ไนท์บาร์ซ่าเขาให้ทำงานเป็นเด็กเก็บเสื้อผ้า ช่วงที่ทำงานได้ตามโชว์ไปแสดงที่บาร์เบียร์เซ็นเตอร์ที่อยู่ใกล้กับลานท่าแพ ได้ออกไปเดินเล่นที่ลานท่าแพก็มีเด็กเร่ร่อนเข้ามาหัก”

2.2 การใช้ชีวิตของเด็กเร่ร่อน

เด็กเร่ร่อนเมื่อได้เข้ามาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มจะรู้สึกที่ตัวเองโดดเดี่ยว ไม่ต้องไปไหนมาไหนคนเดียวอีกต่อไป เพราะมีกลุ่มเพื่อนที่มีปัญหาเดียวกัน ทำให้เกิดความเข้าใจและยอมรับในกันและกันได้ เมื่อเด็กเร่ร่อนมีการรวมกลุ่มกันและได้มีการพึ่งพาอาศัยให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เด็กเร่ร่อนที่หนีออกจากบ้านมาเข้ากลุ่มใหม่ๆ ไม่มีเงินไม่รู้จะไปไหน ไม่รู้จะทำอย่างไรกับตัวเองก็จะได้รับการช่วยเหลือจากเด็กเร่ร่อนเดิมในเรื่องของอาหารที่อยู่อาศัย โดยชักชวนไปอยู่ด้วยกันในพื้นที่ที่เด็กเร่ร่อนได้อาศัยอยู่เช่น พื้นที่ลานท่าแพ พื้นที่สวนหย่อมพื้นที่ตึกร้าง

พื้นที่ลานท่าแพ

เด็กเร่ร่อนที่อยู่รวมกันบริเวณลานท่าแพส่วนใหญ่เป็นเด็กเร่ร่อนพื้นราบ การอาศัยพื้นที่บริเวณลานท่าแพของเด็กเร่ร่อนมีความแตกต่างไปจากเดิม คือในอดีตเด็กเร่ร่อนที่อาศัยอยู่บริเวณนี้ได้ใช้พื้นที่ลานท่าแพเป็นทั้งที่หาเงิน เป็นที่กินอยู่ที่อาศัยหลบนอนโดยได้เข้าไปพักในท่อใต้ประตูท่าแพ เวทีการแสดง ม้าหินอ่อนที่ตั้งอยู่บนลานท่าแพเป็นที่หลบนอน เด็กเร่ร่อนที่เข้ามาในพื้นที่ลานท่าแพเป็นครั้งแรกก็จะได้รับการชักชวนจากเด็กเร่ร่อนเดิมให้อาศัยอยู่ด้วยกันที่ลานท่าแพเลย ซึ่งเด็กเร่ร่อนที่นี่จะมีประมาณ 20 คน เป็นเด็กเร่ร่อนหญิงประมาณ 5 คนที่เหลือเป็นเด็กเร่ร่อนชายและกะเทย เด็กเร่ร่อนกลุ่มนี้ได้ให้ความช่วยเหลือกันทั้งเรื่องกิน นอน เที่ยวเล่นยาเสพติด

ปัจจุบันนี้การรวมกลุ่มของเด็กเร่ร่อนที่ลานท่าแพหลังจากที่เทศบาลปิดทางเข้าในท่อใต้ประตูท่าแพ เด็กจึงได้เปลี่ยนไปนอนบนเวทีและหลังเวที ที่ทางเทศบาลจัดทำขึ้นเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ เด็กเร่ร่อนกล่าวว่าเมื่อก่อนบนลานท่าแพมีเวทีขนาดใหญ่สำหรับจัดงานใน

เทศกาลต่างๆ เวทีจึงเหมาะเป็นที่นอนสำหรับเด็กเร่ร่อน แต่ต่อมาทางเทศบาลได้เก็บเวที เพราะมีคนมานอนที่เวทีมากขึ้น เด็กเร่ร่อนจึงได้หาทางออกโดยการรวมกลุ่มกันกลุ่มละ ประมาณ 4-5 คนเช่าหอพักราคาประมาณเดือนละ 1,000-1,500 บาท อยู่ใกล้บริเวณลานท่าแพ เด็กเร่ร่อนยังคงนัดพบกันที่ลานท่าแพทุกคืนยกเว้นคืนที่ฝนตก เด็กเร่ร่อนก็จะไม่ออกมาที่ลานท่าแพ เด็กเร่ร่อนกลุ่มนี้มีประมาณ 10 คน เด็กเร่ร่อนกลุ่มนี้ทั้งผู้ชายผู้หญิงกะเทยได้ขายบริการทางเพศให้กับนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและคนต่างชาติ เด็กเร่ร่อนได้มาหาแขกบนลานท่าแพ ได้แต่งตัวให้สะอาดโชว์ให้เห็นรูปร่าง แต่งหน้าทาปากให้มีสีสังกว่าปกติ และออกทักทายฝรั่งที่เดินผ่านลานท่าแพด้วยภาษาอังกฤษ เช่น Hello Mister. Where are you going.

เด็กเร่ร่อนบนลานท่าแพทั้งชายหญิงและกะเทยขายบริการเพราะต้องการหาเงินเพื่อใช้ในการดำรงชีวิต เด็กเร่ร่อนที่ขายบริการที่ลานท่าแพเล่าว่าจำเป็นต้องมาขายบริการแม้ว่าจะไม่สบายก็ต้องมาเพราะต้องการเงินจ่ายค่าหอพัก และค่าใช้จ่ายส่วนตัว เด็กเร่ร่อนบางคนได้เข้าไปเป็นพนักงานขายเหล้าในบาร์เปียร์เซ็นเตอร์ซึ่งอยู่ด้านหลังลานท่าแพ ชีวิตประจำวันของเด็กเร่ร่อนกลายเป็นคนกลางคืน คือนอนตอนเช้าตื่นราวๆ เที่ยงวันกินข้าวตอนบ่าย ตอนเย็นๆ ก็ออกมาเที่ยวลานท่าแพซึ่งเป็นแหล่งเที่ยวตอนกลางคืน

พื้นที่ไนท์บาร์ซ่าและตึกร้าง

เด็กเร่ร่อนที่ไนท์บาร์ซ่าและตึกร้าง ส่วนมากเป็นเด็กเร่ร่อนชาวเขาโดยเฉพาะเป็นเด็กชาวเขาเผ่าอาข่า ที่มาจากอำเภอแม่สายจังหวัดเชียงรายหรืออพยพมาจากชายแดนไทย-พม่า เด็กเร่ร่อนเหล่านี้ได้อพยพเข้ามาในประเทศไทยพร้อมกับพ่อแม่ที่เดินทางเข้ามาหางานทำอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้มาอาศัยอยู่ที่ชุมชนแออัด ซึ่งเป็นชุมชนที่มีปัญหาเรื่องคนในชุมชนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด พ่อแม่ของเด็กหลายคนติดยาเสพติดและบางคนก็เป็นผู้ค้ายาเสพติด เด็กเร่ร่อนที่มีพ่อแม่ติดยาเสพติดต้องออกขายดอกไม้ หรือขอทานเพราะต้องนำเงินมาให้พ่อแม่เพื่อใช้ซื้อยาเสพติด และเป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในครอบครัว พ่อแม่บางคนให้ลูกไปติดต่อกับลูกค้าเพื่อซื้อขายยาเสพติด เด็กเร่ร่อนบางคนต้องการที่จะไปโรงเรียนแต่พ่อแม่ไม่ให้ไปเพราะอยากให้ขอทาน ให้ช่วยหาเงินให้มากกว่า เมื่อพ่อแม่ถูกตำรวจจับทำให้เด็กเร่ร่อนไม่มีคนดูแลและในสถานการณ์นี้เด็กเร่ร่อนจำเป็นต้องช่วยเหลือตัวเอง เด็กเร่ร่อนบางคนได้เช่าห้องอยู่ในชุมชนกับเพื่อนๆ ต่อ ส่วนเด็กเร่ร่อนบางคนไม่สามารถเช่าห้องได้ ก็ไปอาศัยนอนที่ตึกร้างแห่งหนึ่งใกล้ไนท์บาร์ซ่า เด็กเร่ร่อนหลายคนอายุประมาณ 7-13 ปี ที่ได้เข้าไปอาศัยอยู่ที่ตึกร้างกับ

เพื่อนและใช้ชีวิตไปวันๆ เพื่อรอพ่อแม่ออกมาจากคุก เด็กเร่ร่อนหาเงินดำรงชีวิตโดยการ
ขอลาน ขายดอกไม้ และขายบริการทางเพศ และบางคนก็เข้าสู่การค้ายาเสพติดด้วย

เมื่อเด็กจากชุมชนแออัดต้องมาอาศัยอยู่ร่วมกับเด็กเร่ร่อนและผู้ใหญ่ที่ตึกร้าง
เด็กเร่ร่อนที่เข้าไปอยู่ใหม่จะได้รับความช่วยเหลือโดยการชวนให้กินข้าวด้วยกัน อาศัยหลับ
นอนอยู่ด้วยกันที่นั่น โดยเด็กเร่ร่อนจะช่วยกันจับปลาที่สะพานใต้ตึกร้างมาทำอาหาร
เด็กเร่ร่อนอาบน้ำด้วยกันที่สะพานนั้นด้วย เด็กเร่ร่อนยังชวนกันดมกาวที่ตึกร้างด้วย เด็กเร่ร่อน
ที่มาใหม่จะได้รับการสอนวิธีการหาเงินจากเด็กเร่ร่อนที่อยู่มาาก่อนแล้วเช่นการออกขอลาน
ตอนกลางวันเด็กเร่ร่อนได้ออกขอลานไปตามบริเวณตลาดที่มีคนเป็นจำนวนมาก ส่วนกลาง
คืนเด็กเร่ร่อนได้ออกขอลานและขายดอกไม้บริเวณไนท์บาร์ซ่า ลานท่าแพ และบาร์เบียร์
เซ็นเตอร์ ในระหว่างที่ออกขอลานและขายดอกไม้ถ้าเจอฝรั่งที่หาเด็กไปนอน เด็กเร่ร่อนก็ขาย
บริการทางเพศให้แก่ฝรั่งด้วย เพื่อที่จะได้เงินมาซื้อขนม ของใช้และยาเสพติด

(บริเวณไนท์บาร์ซ่า)

พื้นที่สวนหย่อม

เด็กเร่ร่อนที่รวมกลุ่มอยู่ด้วยกันที่บริเวณสวนหย่อม มีอยู่ประมาณ 20 กว่าคน ส่วน
มากเป็นเด็กเร่ร่อนผู้ชายหรือเป็นกะเทย เพราะในเวลากลางคืนพื้นที่สวนหย่อมเป็นพื้นที่ที่
กะเทยและเกย์คนไทยใช้เป็นที่พักผู้ชายขายบริการทางเพศ เด็กเร่ร่อนที่อยู่บริเวณนี้ได้หาเงิน
โดยการขายบริการทางเพศให้กับเกย์และกะเทย โดยเด็กเร่ร่อนจะออกไปพูดคุยกับคนที่มา
เที่ยวบริเวณสวนหย่อมเพื่อขอลานบ้างหรือเพื่อหาแขกบ้าง เมื่อได้แขกที่ถูกต้องก็ตกลงราคา

และชวนกันไปนอนใต้สะพาน หรือถ้าได้แขกที่มีเงินก็ไปนอนที่โรงแรมหรือที่ห้องพักของแขก เด็กเร่ร่อนได้เงินจากการขายบริการครั้งละ 100-200 บาท เมื่อได้เงินมาก็ไปเที่ยวตามดิสโก้-เทค หรือสถานบันเทิงอื่นๆ หรือไม่ก็ไปเที่ยวหาเพื่อนเด็กเร่ร่อนที่ลานท่าแพ ไปนั่งสูบบุหรี่คุยกัน ชวนกันไปซื้อยาเสพติดมาเล่น อยู่กับเพื่อนที่ทำแพจนเช้าก็กลับไปนอนที่ใต้สะพาน ตอนบ่ายก็ตื่นขึ้นมาหาข้าวกินกับเพื่อนที่นั่น ถ้ามีเงินก็ไปซื้อข้าวมากินด้วยกัน ถ้าไม่มีเงินก็ไปขอข้าววัดมากิน จากนั้นใครอยากนอนก็นอน อยากไปเที่ยวก็ไป ตอนเย็นก็อาบน้ำที่น้ำปิงและออกหาเงินอีก

2.3 วิธีการหาเงินของเด็กเร่ร่อน

การดำรงชีวิตของเด็กเร่ร่อน เงินเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้เช่นเดียวกับคนปกติทั่วไปที่ต้องการเงินมาเพื่อแลกเปลี่ยนกับปัจจัย 4 เด็กเร่ร่อนมีความต้องการที่อยู่อาศัย อาหาร เสื้อผ้าและยารักษาโรค และยังมีความต้องการยาเสพติดซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับเด็กเร่ร่อนเช่นเดียวกับปัจจัยอื่นๆ ดังนั้นเด็กเร่ร่อนจึงได้มีวิธีการหาเงินเพื่อที่จะนำมาแลกเปลี่ยนปัจจัยต่างๆ ดังนี้

การขอลาน

การขอลานเป็นวิธีการหาเงินที่ง่ายที่สุดของเด็กเร่ร่อน ซึ่งเด็กเร่ร่อนทั้งผู้ชายผู้หญิง ทั้งเด็กเล็กเด็กโตต่างก็เคยผ่านการหาเงินด้วยวิธีการขอลานมาแล้วทั้งสิ้น เด็กเร่ร่อนได้เข้ามาขอลานเพราะได้เห็นเพื่อนเด็กเร่ร่อนขอลานแล้วได้เงินทำให้ลองทำดูบ้าง เด็กเร่ร่อนบางคนได้รับคำแนะนำและได้มีเพื่อนสาวตีวิธีการขอลานให้ดูเป็นตัวอย่าง ซึ่งเมื่อทำตามที่เพื่อนแนะนำแล้วก็ได้เงินจริงๆ ซึ่งแต่ละครั้งจะได้เงินจากการขอลานประมาณวันละ 100-150 บาท เด็กเร่ร่อนที่อาศัยอยู่ที่สวนหย่อมได้ขอลานตามบริเวณตลาดที่อยู่ใกล้กับสวนหย่อมในช่วงเวลากลางวันและขอลานจากพวกเกย์หรือกะเทยที่มาเที่ยวที่สวนหย่อมในเวลากลางคืน และได้ไปขอลานร่วมกับเพื่อนเด็กเร่ร่อนที่ทำแพโดยขอจากวัยรุ่นที่มาเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ผ่านมามาแถวนั้น ส่วนเด็กเร่ร่อนชาวเขาที่อาศัยอยู่บริเวณตึกร้างได้ขอลานจากนักท่องเที่ยวตามบริเวณไนท์บาร์ซ่า บาร์เบียร์ วิธีการที่เด็กเร่ร่อนใช้ในการขอลานคือ ไปนั่งก้มหน้าบริเวณตลาดแล้วเอาแก้วน้ำพลาสติกวางไว้ใกล้ๆ ให้คนที่ผ่านไปมาเห็นและเกิดความสงสารแล้วให้เงิน ถ้าขอจากนักท่องเที่ยวต่างชาติหรือเด็กวัยรุ่นที่มาเที่ยวลานท่าแพ ก็ใช้วิธี

เดินเข้าไปขอลอยโดยบอกว่ายังไม่ได้กินข้าวขอเงินกินข้าวบ้าง เมื่อได้เงินจากการขอร้อง เด็ก
เร่ร่อนได้นำไปซื้อข้าว ซื้อยาเสพติดบ้าง เด็กเร่ร่อนได้กล่าวถึงการขอร้องดังนี้

นก “ขอเงินจากวัยรุ่นที่มาเที่ยวที่ลานท่าแพ บอกว่ายังไม่ได้กินข้าว ได้เงินมาก็เอา
ไปซื้อข้าวมากิน ซื้อกาแฟบ้าง”

แมว “ขอเงินจากคนที่ผ่านมาที่ลานท่าแพขอคนละ 5-10 บาท ได้มาก็ซื้อข้าวกิน”

ต่าย “ตอนแรกไม่เคยขอร้องเพื่อนทำให้ดู ผมก็ดูเพื่อนก่อนแล้วก็ลองทำดู ก็ทำได้”

หนู “ผมขอร้องตั้งแต่เล็กๆ ประมาณ 3-4 ขวบ ยายก็พามาขอร้องด้วย ตอนยาย
เสียชีวิตออกมาขอร้องกับแม่”

การขายดอกไม้

การเดินทางขายดอกไม้ตามร้านอาหารตามสถานบันเทิงยามค่ำคืนเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่
เด็กเร่ร่อนใช้ในการหาเงิน เด็กเร่ร่อนที่หาเงินโดยการขายดอกไม้ส่วนใหญ่เป็นเด็กเร่ร่อน
ชาวเขาซึ่งมีอาชีพขายดอกไม้ตั้งแต่ตอนที่ยังอยู่กับพ่อแม่ที่ชุมชนแออัด เด็กเร่ร่อนที่ขาย
ดอกไม้ทุกคนจะไปซื้อดอกไม้ที่ตลาดในตอนเย็นเพื่อที่จะนำมาเดินเร่ขายในตอนกลางคืน เด็ก
เร่ร่อนมีรายได้จากการขายดอกไม้เฉลี่ยวันละประมาณ 100-150 บาท เด็กเร่ร่อนที่มีอายุน้อย
สามารถขายดอกไม้ได้มากกว่า เพราะจะได้รับความสะดวกจากคนซื้อ เด็กเร่ร่อนที่มีอาชีพขาย
ดอกไม้ส่วนใหญ่มีอายุประมาณ 4-14 ปี ส่วนเด็กเร่ร่อนที่โตแล้วหรือเด็กเร่ร่อนที่กำลังเข้าสู่
วัยรุ่นไม่ยอมขายดอกไม้เพราะรู้สึกอายที่ต้องเดินขายดอกไม้ในที่ที่มีคนเป็นจำนวนมาก

ต่าย “ในการขายดอกไม้ตอนแรกเพื่อนพาไปซื้อดอกไม้ที่ร้านขายดอกไม้ที่กาดหลวง
แล้วเอามาขายตอนกลางคืน เอาเงินที่ได้จากการขอร้องในตอนกลางวันไปซื้อ เอามาขายได้
กำไรวันละ 150 บาท

หนู “ทำทั้งขอร้องและขายดอกไม้ บางวันอยากจะขอร้องก็ขอร้อง ถ้าอยากจะขาย
ดอกไม้ก็ขายดอกไม้ บางวันก็ทำทั้งสองอย่าง

การขายบริการทางเพศ

การขายบริการทางเพศเป็นอาชีพหนึ่งที่สามารถทำเงินให้กับเด็กเร่ร่อนได้เป็น
จำนวนมาก เด็กเร่ร่อนทั้งชายและหญิงและเด็กเล็กและเด็กโตต่างก็ขายบริการทางเพศ

เด็กเร่ร่อนคิดว่าการขายบริการ เป็นวิธีการหาเงินที่สะดวกสบายและได้เงินดีกว่าวิธีอื่นๆ เพราะไม่ต้องเหนื่อย ไม่ต้องเดินไปเดินมาขายดอกไม้หรือขอทาน และทำให้ได้ใช้ยาเสพติดได้มากขึ้นด้วย ดังนั้นเด็กเร่ร่อนที่หาเงินโดยการขอทาน ขายดอกไม้เมื่อเห็นเด็กเร่ร่อนที่ไปกับฝรั่ง แล้วแต่งตัวดีขึ้นมา ได้เงินมากขึ้น ก็อยากได้เงินมากๆ เหมือนกับเพื่อนที่ออกไปกับฝรั่ง ประกอบกับเด็กเร่ร่อนที่เข้าสู่วัยรุ่นเริ่มมีความรู้สึกอายไม่อยากขายดอกไม้หรือขอทานจึงใช้วิธีหาเงินแบบใหม่แทนการขายดอกไม้ โดยได้ถามข้อมูลจากเพื่อนถึงวิธีการขายบริการ การติดต่อกับแขก เด็กเร่ร่อนบางคนที่เคยขายบริการมาก่อนได้เป็นคนติดต่อเด็กเร่ร่อนคนใหม่ให้กับแขก ส่วนเด็กเร่ร่อนที่อายุน้อยได้ติดต่อกับแขกในช่วงที่เดินขายดอกไม้ตามบาร์เบียร์ ถ้าเจอฝรั่งชวนไปนอนด้วยเด็กก็จะไปเพราะได้เงินครั้งหนึ่งประมาณ 400-600 บาท บางครั้งก็ได้ถึง 1,000 บาท เด็กเร่ร่อนที่ขายบริการทางเพศให้ข้อมูลดังนี้

ต่าย "เห็นเพื่อนที่ไปกับฝรั่งใส่เสื้อผ้าดี ๆ มีนาฬิกา มีจักรยานก็เลยถามเพื่อน เพื่อนก็สอนว่าต้องทำอะไรบ้างแล้วพาไปหาฝรั่ง ตอนนั้นรู้สึกตกมาก เวลาเจอฝรั่งชวนไปนอนก็ใช้ภาษามือ ผมก็ตอบเฮสไว้ก่อน"

หนู "เพื่อนว่าไปกับฝรั่งได้เงินดี ทำไมผมไม่ไปกับฝรั่งผมก็บอกว่าทำไมไม่เป็นเพื่อนก็สอนให้"

ไก่ "ตอนแรกไม่รู้ว่าขายตัวคืออะไร เมื่อรู้ว่าเพื่อนขายตัวก็ตกใจผู้ชายก็ขายตัวได้เหวอ แต่ต่อมาก็อยากได้เงินก็ขายตัวด้วย"

การขายยาเสพติด

เด็กเร่ร่อนที่ติดยาเสพติด และเด็กเร่ร่อนที่มีครอบครัวขายยาเสพติดหรืออยู่ในชุมชนที่มีการค้าขายยาเสพติดอย่างชุมชนแออัดมีโอกาสที่จะเข้าสู่อาชีพขายยาเสพติดได้ง่าย เนื่องจากเด็กเร่ร่อนที่ติดยาเสพติด จะมีความต้องการยาเสพติดเมื่อไม่มีเงินหรือไม่สามารถที่จะหาเงินจากทางอื่นได้ ก็ได้เข้ามาเป็นคนส่งยาเสพติดให้กับคนอื่น ๆ โดยได้รับค่าจ้างเป็นยาเสพติดแทน ส่วนเด็กที่พ่อแม่ขายยาเสพติดหรือเด็กที่อยู่ในชุมชนแออัดได้มีโอกาสพบเห็นการขายยาเสพติดจนรู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติ และบางครั้งก็ได้รับการไหว้วานให้เป็นคนส่งยาเสพติดให้กับลูกค้าด้วย เพราะเด็กจะไม่ใช่ที่สนใจของตำรวจ เด็กก็จะรับทำโดยได้รับเงินเป็นค่าตอบแทนครั้งละ 20 บาทบ้าง

ประเด็นที่ 3 เงื่อนไขปัจจัยที่เด็กเร่ร่อนกลับไปใช้ชีวิตปกติ

ในการดำเนินชีวิตของเด็กเร่ร่อน เด็กเร่ร่อนได้ใช้ชีวิตที่เป็นอิสระไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของใคร สามารถกินนอนเที่ยวได้ตามที่ตัวเองต้องการ และยังมีเพื่อนเด็กเร่ร่อนที่มีความเข้าอกเข้าใจกันเพราะแต่ละคนที่ออกจากบ้านมาเร่ร่อนก็มีปัญหาใกล้เคียงกัน แต่ในควมมีอิสระและการมีเพื่อนของเด็กเร่ร่อน เมื่อมาใช้ชีวิตเร่ร่อนต้องพบกับความยากลำบาก เพราะต้องรับผิดชอบตัวเองในทุกด้าน ต้องเอาตัวรอดในสังคมข้างนอกโดยไม่มีพ่อแม่ผู้ปกครองให้คำแนะนำ ไม่มีใครให้ความอบอุ่นในยามที่เด็กต้องการนอกจากพวกเด็กเร่ร่อนด้วยกันเอง หลายครั้งที่เด็กเร่ร่อนต้องอดทนกับความหิวโหย ต้องเผชิญกับความเจ็บป่วยของร่างกายอันเกิดจากการใช้ชีวิตที่ผิดสุขลักษณะ การใช้จ่ายติดมากเกินไป เมื่อเผชิญกับปัญหา เผชิญกับความเจ็บป่วยหรือในยามที่ต้องอยู่เพียงลำพังทำให้เด็กเร่ร่อนเกิดความรู้สึกว่าทำไมตัวเองต้องมาใช้ชีวิตแบบนี้ ทำไมมีชีวิตไม่เหมือนกับเด็กคนอื่นๆ ทั่วไป ไม่มีสิ่งของคนอื่นมี ไม่มีครอบครัวที่อบอุ่น ยังได้เห็นเด็กคนอื่นที่อยู่ในวัยเดียวกับตัวเองได้เรียนหนังสือได้อยู่กับครอบครัว เด็กเร่ร่อนเริ่มคิดถึงตัวเอง อยากทำตัวเองให้ดีขึ้น อยากมีชีวิตที่ดีอยากเรียนหนังสือ แต่ไม่รู้จะเริ่มทำชีวิตให้ดีขึ้นได้อย่างไร ไม่รู้จะเริ่มต้นตรงไหน ไม่รู้จะหันหน้าไปพึ่งใคร เมื่อคิดเรื่องนี้ยิ่งทำให้เด็กเร่ร่อนรู้สึกเจ็บปวด เด็กเร่ร่อนได้หาทางบรรเทาความเจ็บปวดของตัวเองโดยการพึ่งยาเสพติด ใช้จ่ายติดมากขึ้นเพื่อให้ลืมความทุกข์ความเจ็บปวดที่ตนเองได้เผชิญมา

อย่างไรก็ตามยังมีเด็กเร่ร่อนจำนวนหนึ่งที่สามารถกลับไปใช้ชีวิตปกติร่วมกับครอบครัวร่วมกับคนอื่นๆ ในสังคมปกติได้โดยลด เลิกพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ลงได้ เด็กเร่ร่อนที่สามารถกลับไปใช้ชีวิตปกติได้เนื่องจากมีเงื่อนไขและปัจจัยที่สนับสนุนดังนี้

3.1 กลุ่มอาสาพัฒนาเด็ก เป็นองค์กรเอกชนที่ได้เข้าไปทำงาน และจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กเร่ร่อนเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตและลดพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กเร่ร่อนในเขตเทศบาล จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้มีส่วนให้เด็กเร่ร่อนได้กลับไปใช้ชีวิตปกติในสังคม ดังนี้

กิจกรรมค่ายฝึกทักษะชีวิต

ค่ายฝึกทักษะชีวิตเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทางกลุ่มอาสาได้จัดขึ้นเพื่อเด็กเร่ร่อนจะได้มารวมกลุ่มกัน เพื่อเด็กเร่ร่อนจะได้สัมผัสกับธรรมชาติ และอยู่ห่างไกลจากพฤติกรรมเสี่ยงที่เด็กเร่ร่อนต้องเผชิญอยู่ในชีวิตประจำวัน จากกิจกรรมที่เด็กได้ทำในขณะที่เข้าค่ายเด็กเร่ร่อนได้รับ

กำลังใจและมองเห็นเป้าหมายในชีวิต จากกิจกรรมวงจรชีวิตทำให้เด็กเร่ร่อนได้มองย้อนกลับไปถึงการใช้ชีวิตของตัวเองในอดีต ตั้งแต่อยู่ที่บ้านจนถึงการใช้ชีวิตเมื่อออกมาเร่ร่อนนอกบ้าน เด็กเร่ร่อนได้เล่าเรื่องของตัวเองให้เพื่อนๆ ที่อยู่ในค่ายฟัง ทำให้เด็กเร่ร่อนได้รับรู้ว่าคนอื่นคิดเหมือนตัวเองมีปัญหาเหมือนกับตัวเอง บางคนได้เจอกับปัญหาที่หนักกว่าตัวเองด้วย และจากที่เคยรู้สึกว่ปัญหาของตัวเองหนักและใหญ่กว่าของคนอื่นก็เปลี่ยนไป จากนั้นเด็กเร่ร่อนได้คุยถึงความต้องการของตนเอง เด็กเร่ร่อนทุกคนอยากได้ความรักความอบอุ่นจากครอบครัว อยากจะติดต่อกับทางบ้านอยากกลับไปอยู่บ้านถ้าที่บ้านให้ความเข้าใจเขามากกว่าที่เคยเป็นอยู่ อยากจะเรียนหนังสืออยากหางานที่ดีทำ เมื่อเด็กเร่ร่อนได้ฟังความต้องการของเพื่อนๆ รู้สึกอยากให้กำลังใจเพื่อน ให้กำลังใจซึ่งกันและกันเพื่อที่จะได้มีชีวิตที่ดีอย่างทีหวัง อยากจะช่วยกันพากันไปให้ถึงเป้าหมายที่แต่ละคนต้องการ คือการทำชีวิตให้ดีขึ้น ที่ผ่านมามีเด็กเร่ร่อนเคยคิดที่อยากจะทำชีวิตของตัวเองให้ดีขึ้น แต่ตอนนั้นไม่รู้จะทำอย่างไร ไม่มีคนแนะนำ แต่ตอนนี้ได้พบเพื่อนที่มีเป้าหมายเดียวกัน และมีครูที่คอยให้กำลังใจให้คำปรึกษา และคอยให้ความช่วยเหลือแล้ว เด็กเร่ร่อนคิดว่าครั้งนี้ไม่เหมือนกับครั้งอื่นๆ แล้ว คิดว่าต้องทำให้ชีวิตของตัวเองดีขึ้นให้ได้ เด็กเร่ร่อนเริ่มมีความมั่นใจเห็นคุณค่าในชีวิตของตนเมื่อมาเข้าค่ายครั้งนี้

เมื่อเด็กเร่ร่อนกลับมาจากการเข้าค่าย เด็กได้พยายามที่จะทำให้ชีวิตของตัวเองดีขึ้น เด็กได้พยายามที่จะติดต่อกลับไปทางบ้านแม้ว่าจะไม่ค่อยมั่นใจนักกว่าที่บ้านจะยอมรับเขาหรือเปล่า เด็กเร่ร่อนที่ต้องการกลับบ้านได้ขอให้ครูช่วยพาไปส่งที่บ้าน เด็กเร่ร่อนบางคนได้หางานทำ เมื่อไม่ได้งานก็คิดว่าเพราะตัวเองไม่มีความรู้ไม่มีทักษะทางอาชีพ เด็กเร่ร่อนจึงได้ปรึกษาครูเพื่อที่จะจะไปฝึกอาชีพที่สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดลำปาง และที่ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ จังหวัดลำปาง เพื่อที่จะได้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ เด็กเร่ร่อนบางคนได้เข้าเรียนหนังสือโดยเรียนที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และยังสามารถลดและเลิกการใช้ยาเสพติด เด็กเร่ร่อนที่เข้าค่ายให้ข้อมูลดังนี้

ไก่ “หลังจากที่ออกมาจากค่าย รู้สึกว่าตัวเองมีคนที่จะปรึกษาได้เวลาที่มีปัญหา เริ่มเข้ามาร่วมกิจกรรมของกลุ่มอาสาสมัครขึ้นขอครูไปเรียนกศน. ลองกลับไปเยี่ยมบ้าน”

แมว “ทำให้ความสัมพันธ์กับเพื่อนดีขึ้น ได้เรียนกศน. และสมัครเป็นอาสาสมัครของกลุ่มอาสา ลดการใช้ยาเสพติด”

โต “เข้าค่ายครั้งสุดท้ายรู้สึกว่ควรจะเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้แล้ว กลับมาก็ไปฝึกอาชีพหางานทำและเรียน กศน.”

เจ้าหน้าที่ของกลุ่มอาสา

ครูเป็นเจ้าหน้าที่ของกลุ่มอาสาพัฒนาเด็กมีฐานะเป็นครูและเป็นผู้ผลักดันให้เกิดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเด็กเร่ร่อน ครูเป็นผู้ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กเร่ร่อนอย่างใกล้ชิดได้ใช้ความอดทน ความเสียสละเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเด็กเร่ร่อนให้ได้มากที่สุด สำหรับเด็กเร่ร่อนที่กลับเข้ามาใช้ชีวิตปกติหรือเด็กเร่ร่อนที่กำลังพยายามที่จะกลับไปใช้ชีวิตปกติในสังคม ครูเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการที่ทำให้พวกเขามีความต้องการที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้น เด็กเร่ร่อนได้เห็นความตั้งใจทำงาน ความทุ่มเทความเสียสละที่ครูได้ทำงานเพื่อตนเอง รวมถึงการที่ครูได้ให้โอกาสแก่เด็กเร่ร่อนอยู่ตลอดเวลาโดยไม่เคยตำหนิไม่เคยสร้างเงื่อนไขหรือหวังผลตอบแทนใดๆ จากการกระทำ เด็กเร่ร่อนจึงได้ให้ความไว้วางใจให้ความเคารพนับถือครู โดยถือว่าครูเป็นแรงจูงใจให้กลับเข้ามาใช้ชีวิตปกติ

ในอดีตเด็กเร่ร่อนได้อยู่อาศัยกับครอบครัวพ่อแม่ได้ตั้งความคาดหวัง ได้สร้างเงื่อนไขต่างๆ สำหรับการกระทำของเด็ก อย่างเช่น เมื่อส่งให้เด็กเรียนหนังสือ พ่อแม่ก็คาดหวังว่าเด็กต้องตั้งใจเรียนผลการเรียนต้องออกมาดี เมื่อเด็กไม่สามารถทำได้อย่างที่พ่อแม่หวังเด็กได้ถูกลงโทษด้วยการดุด่า และไม่ได้รับการส่งเสริมให้เรียนต่อ แต่กับครูเด็กเร่ร่อนคิดว่าครูได้ให้โอกาสแก่พวกเขาอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะสิ่งๆ ที่พวกเขาจะทำจะออกมาดีหรือไม่ดีก็ตามครูไม่เคยตำหนิ แต่ยังพยายามที่จะให้กำลังใจให้คำแนะนำใหม่ๆ เพื่อที่พวกเขาจะได้มีกำลังใจทำชีวิตของตัวเองให้ดีขึ้น ครูได้มีส่วนผลักดันให้เด็กเร่ร่อนกลับเข้ามาอยู่ใกล้ครอบครัว โดยให้กำลังใจ ให้คำแนะนำกับเด็กเร่ร่อนที่ต้องการกลับบ้านแต่ไม่มีความมั่นใจ ไม่มีความกล้าพอที่จะเดินทางกลับบ้านด้วยตัวเอง ครูก็ได้เดินทางพาเด็กเร่ร่อนมาส่งที่บ้านของเด็ก

นก “ตอนที่รู้สึกเบื่อได้ออกจากกลุ่มอาสาไม่ยอมไปเรียนหนังสือ ไม่เป็นอาสาสมัครหนีไปทำงานที่บาร์เบียร์ แต่เมื่อกลับมาที่กลุ่มอีก ครูก็ช่วยเขียนโครงการให้ทำ”

โต “ครูส่งให้ไปฝึกอาชีพที่ศูนย์ก็ไม่จบ ตอนหลังขอไปใหม่ครูก็ไม่ว่าอะไรให้ไปอีกคราวนี้เลยตั้งใจว่าจะเรียนให้จบ”

ปู “คิดถึงย่าอยากกลับบ้านแต่กลัวว่าพ่อจะทำอะไรให้ ครูบอกว่าถ้าพ่อทำอะไรไม่ดีให้ก็แจ้งตำรวจจับได้ ก็เลยตัดสินใจไปหาย่าพร้อมกับครู”

โต “รู้สึกอยากกลับบ้าน เพราะตั้งแต่ออกมาไม่เคยติดต่อกับบ้านเลย ก็ขอให้ครูพาไปส่งที่บ้าน”

ในเรื่องของการมีพฤติกรรมเสี่ยงจากการใช้ชีวิตของเด็กเร่ร่อน โดยเฉพาะความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์จากการขายบริการทางเพศ และอันตรายจากการใช้ยาเสพติดของเด็กเร่ร่อน ครูได้ติดตามให้ความรู้และอธิบายให้เด็กเร่ร่อนเห็นความสำคัญของการป้องกันตนเองจากโรคเอดส์ และเรื่องของอันตรายจากการใช้ยาเสพติด ทำให้เด็กเร่ร่อนได้รับรู้ถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับตัวเอง และพยายามที่จะเลิกพฤติกรรมเสี่ยง การทำงานของครูได้ทำให้เด็กเร่ร่อนมีความต้องการที่จะทำตัวให้ดีขึ้น อยากพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นเพื่อที่ครูจะได้ดีใจ ให้สมกับที่ครูได้ทำงานหนักได้เสียสละทำอะไรให้กับพวกเขา

อาสาสมัครของกลุ่มอาสา

อาสาสมัคร คือเด็กเร่ร่อนที่ได้พัฒนาชีวิตของตัวเองเพื่อที่จะกลับไปใช้ชีวิตปกติในสังคม โดยได้เข้ามาทำงานร่วมกับครูที่กลุ่มอาสา เพื่อให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษากับเพื่อนเด็กเร่ร่อนที่ยังใช้ชีวิตอยู่ตามถนนหรือสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ อาสาสมัครได้นำประสบการณ์ของตนเองมาช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน โดยการแสดงบทบาทของตนเองต่อเด็กเร่ร่อนและกลุ่มคนอื่นๆ ในหลายโอกาส เช่น การเป็นผู้นำกิจกรรมต่างๆ เพื่อเด็กเร่ร่อน การเป็นตัวแทนของกลุ่มอาสาไปอบรมไปประชุมร่วมกับองค์กรอื่นๆ ทำให้อาสาสมัครได้เห็นคุณค่าของตนเอง รวมถึงทำให้ได้รับการยอมรับจากเด็กเร่ร่อนว่าเป็นคนที่มีความสามารถ มีความเสียสละ เมื่อเด็กเร่ร่อนได้เห็นตัวอย่างของอาสาสมัคร คิดว่าตัวเองก็น่าจะทำได้ อยากจะเป็นแบบอาสาสมัครบ้างอยากทำตัวให้ดีขึ้น อยากช่วยเหลือคนอื่นบ้าง เด็กเร่ร่อนได้พยายามลดพฤติกรรมเสี่ยงเพื่อที่จะได้รับการยอมรับจากกลุ่มและเพื่อที่จะได้เป็นอาสาสมัครของกลุ่มบ้าง

ไก่ “เห็นอาสาสมัครทำงานดี ช่วยเหลือเพื่อนก็รู้สึกอยากเป็นอาสาสมัครมาก อยากช่วยเพื่อนเหมือนกัน เป็นอาสาสมัครแล้วสนุกมากได้เข้าค่ายอบรม ประชุมร่วมกับหลายองค์กร ได้รู้จักคนมากขึ้นได้ความรู้มากขึ้น มีความสุขมาก”

3.2 เพื่อน

เพื่อนเป็นบุคคลคนที่มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของเด็กวัยรุ่น เด็กเร่ร่อนส่วนใหญ่ก็อยู่ในช่วงวัยรุ่นที่เพื่อนคงมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของพวกเขาเช่นเดียวกับวัยรุ่นทั่วไป หรืออาจจะมากกว่าเพราะว่าเด็กเร่ร่อนไม่ได้มีผู้ปกครองที่คอยให้คำแนะนำให้

คำปรึกษาเวลามีปัญหา พวกเขามีเพียงเพื่อนที่ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆ ซึ่งการให้คำปรึกษาหรือสิ่งที่ชักชวนกันกระทำนั้นมีทั้งไปในทางที่ดีและไม่ดี การที่เด็กเร่ร่อนที่สามารถกลับไปใช้ชีวิตปกติในสังคมได้นั้นเพื่อนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กเร่ร่อนกลับไปใช้ชีวิตปกติ เพื่อนที่มีอิทธิพลต่อการกลับไปใช้ชีวิตปกตินั้นเป็นเพื่อนที่เด็กเร่ร่อนได้เจอได้เที่ยว และใช้ยาเสพติดด้วยกัน ลักษณะของเพื่อนที่เป็นตัวอย่างที่ทำให้เด็กเร่ร่อนต้องการกลับไปใช้ชีวิตปกติมีความแตกต่างจากเพื่อนที่เจอในกลุ่มเด็กเร่ร่อนด้วยกันคือ

เพื่อนเด็กเร่ร่อนที่อยู่ด้วยกันได้มีอิทธิพลต่อการอยากกลับไปเข้ามาใช้ชีวิตปกติของเด็กเร่ร่อนด้วยกัน กลุ่มเพื่อนจะมีบทบาทก็ต่อเมื่อมีกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกันเช่นการเข้าค่ายของกลุ่มอาสาทำให้เด็กเร่ร่อนได้มีโอกาสได้รู้จักกันมากขึ้น การได้รับรู้เรื่องราวของคนอื่นทำให้เด็กเร่ร่อนรู้สึกว่าตัวเองมีเพื่อนตัวเองไม่โดดเดี่ยวอีกต่อไป เพราะก่อนหน้านี้จะได้ทำกิจกรรมร่วมกันทุกคนต่างคิดแต่เรื่องของตัวเองรู้ว่าตัวเองมีปัญหา แต่ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร แต่เมื่อมาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทุกคนมีปัญหาเหมือนเดิม และได้ช่วยกันคิดว่าจะทำอย่างไรกับอนาคตของตัวเองทำให้รู้สึกว่าจะมีความหวังมีกำลังใจ รู้สึกว่ามีพลังในการต่อสู้ในการคิดที่จะทำอะไรใหม่ๆ เพื่อชีวิตของตัวเอง สำหรับเด็กเร่ร่อนแล้วกำลังใจเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทำให้เด็กเร่ร่อนมีความพยายามที่จะเลิกยาเสพติด มีความต้องการเรียนหนังสือ โดยเฉพาะเพื่อนที่เคยเป็นเด็กเร่ร่อนด้วยกันมาก่อน แต่เพื่อนคนนั้นได้กลับไปใช้ชีวิตปกติ โดยได้เข้ามาอยู่ที่กลุ่มอาสาแล้วเลิกใช้ยาเสพติด เลิกพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ แล้วไปเรียนหนังสือสามารถอ่านออกเขียนได้ เมื่อเพื่อนได้มาชวนให้ไปอยู่ด้วยกัน ไปเรียนหนังสือเพื่อที่จะได้มีอนาคตที่ดี เด็กเร่ร่อนเมื่อเห็นเพื่อนมีความแตกต่างจากตัวเอง เพื่อนได้ไปโรงเรียนได้เรียนหนังสือ เด็กเร่ร่อนได้มองตัวเองว่าตอนนี้อยู่อย่างนี้ก็ไม่มีอะไรดีขึ้นไปอยู่กับเพื่อนที่เป็นกลุ่มอาสาและเรียนหนังสือเพื่อจะได้มีชีวิตที่ดีขึ้น ดังกรณีของ โต ไก่ และตาย

โต “ตอนเข้าค่ายได้กำลังใจจากเพื่อนมาก อยากให้กำลังใจเพื่อนอยากให้กำลังใจตัวเองเมื่อออกจากค่ายอยากทำตัวให้ดีขึ้น”

ไก่ “ไปค่ายแล้วได้กำลังใจจากเพื่อน รู้สึกว่าเราเป็นเพื่อนกันต่อไปและจะทำอะไรที่ดีด้วยกัน”

ตาย “เพื่อนที่เรียนอยู่มากวนที่ตีกร้างให้ไปเรียนหนังสือด้วยกัน ไปอยู่กับครู อยู่ที่นี่ก็ไม่มีอะไรดีขึ้น และเมื่อไปอยู่ก็ได้ไปโรงเรียนจริงๆ ดีใจมาก”

อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กเร่ร่อนกลับไปใช้ชีวิตปกติคือเพื่อนที่ได้อาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัว อยู่กับพ่อแม่และเพื่อนคนนั้นมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัวเช่น ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้างเป็นบางครั้ง ได้ไปเรียนหนังสือ ได้มีเวลาเที่ยวเล่นกับเพื่อนๆ เด็กเร่ร่อนรู้สึกว่ถ้าตัวเองมีครอบครัวอย่างนั้นบ้าง และได้ช่วยงานบ้าน ได้เรียนหนังสือ และได้เที่ยวเล่นเหมือนเพื่อนแบบนี้คงทำให้ตัวเองมีความสุข และมีชีวิตที่ดีขึ้น

นก “มีเพื่อนสนิทที่มาเที่ยวที่ลานท่าแพเขาเล่นยาเหมือนกัน แต่เขาอยู่กับแม่ช่วยงานบ้านและวันเสาร์อาทิตย์ไปเรียนกศน. รู้สึกว่าเขาดีที่สุดในกลุ่มเพื่อนเวลาเที่ยวก็เที่ยว ทำงานก็ทำงาน เรียนก็เรียน รู้สึกว่าตัวเองไม่เห็นทำอะไรเลย อยากไปเรียนหนังสือบ้าง”

3.3 ครอบครัว

ครอบครัวเป็นส่วนที่สำคัญที่รองรับเด็กเร่ร่อนที่ต้องการกลับไปใช้ชีวิตปกติร่วมกับครอบครัวและสังคมปกติ เนื่องจากในช่วงก่อนที่เด็กจะออกไปเร่ร่อน เด็กได้อาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัวแต่ครอบครัวที่เด็กอยู่เป็นครอบครัวที่มีปัญหา เช่นพ่อแม่ทะเลาะกัน พ่อแม่ใช้ความรุนแรงกับลูก หรืออื่นๆ ทำให้เด็กทนรับสภาพปัญหานั้นไม่ไหวเด็กจึงได้ออกมาเร่ร่อนอยู่นอกบ้าน ในช่วงที่เด็กเร่ร่อนอยู่นอกบ้านเด็กได้คิดที่อยากจะกลับบ้าน ถ้าพ่อแม่หรือคนในครอบครัวยอมรับและให้ความอบอุ่นกับเด็กได้ เด็กเร่ร่อนที่ตัดสินใจกลับบ้าน เป็นเด็กเร่ร่อนที่ได้เริ่มที่จะกลับเข้าสู่การใช้ชีวิตปกติในสังคมแล้ว โดยได้รับการช่วยเหลือจากกลุ่มอาสา ได้โอกาสในการใช้ชีวิตแบบเด็กทั่วไป เช่นได้ไปเรียนหนังสือ ได้ฝึกอาชีพ หางานทำและเป็นอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือคนอื่นทำงานเพื่อสังคม เด็กเร่ร่อนเริ่มมีความรู้สึกมั่นใจในตัวเองมากขึ้น ยอมรับตัวเองและคิดว่าชีวิตของตัวเองดีขึ้นแล้ว เด็กเร่ร่อนคิดว่าถ้ากลับบ้านก็พอมีสิ่งที่ดีๆ ที่จะทำให้พ่อแม่ยอมรับ เด็กเร่ร่อนจึงได้ตัดสินใจลงกลับบ้าน เมื่อเด็กเร่ร่อนได้กลับบ้านได้เห็นถึงความเป็นห่วงที่พ่อแม่มีต่อตนเองเช่นการร้องไห้แสดงถึงความดีใจที่ได้เจอเขา ได้บอกถึงความรู้สึกห่วงใยที่มีต่อเขาทำให้เด็กเร่ร่อนรู้สึกว่าตัวเองก็เป็นคนสำคัญคนหนึ่งของครอบครัว และเห็นค่าของตัวเองที่มีต่อครอบครัว เด็กเร่ร่อนรู้สึกว่าที่ผ่านมาตัวเองก็ทำผิดด้วยเหมือนกัน รู้สึกเสียใจกับสิ่งที่ตัวเองทำไปแล้ว และได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวในช่วงที่ตัวเองไม่อยู่ เด็กเร่ร่อนได้รู้ว่าพ่อแม่ของตัวเองไม่สบาย มีน้องเล็กๆ ที่ต้องดูแล การยอมรับของครอบครัวและสภาพการเปลี่ยนแปลงภายในครอบครัวทำให้เด็กเร่ร่อนคิดถึงครอบครัวมากขึ้น กลับบ้านบ่อยขึ้น ความรู้สึกความคิดและการพูดถึงครอบครัวเป็นไปในทางที่ดีขึ้น

เด็กเร่ร่อนมีความต้องการที่จะพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นเพื่อนที่จะให้เป็นที่ยอมรับของครอบครัวมากขึ้น และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนในครอบครัวของตนเองได้อย่างมีความสุข ดังความรู้สึกของไก่ โต แมวและปู

ไก่ “ตอนที่ เป็นอาสาสมัครและได้เรียนบทสน. ด้วย รู้สึกว่าอยากกลับบ้านและพอจะบอกให้พ่อแม่รู้ได้แล้วว่าตัวเองทำอะไรอยู่ที่ไหน เมื่อกลับบ้านแล้วพ่อแม่ร้องไห้ ทำให้รู้ว่าตัวเองทำให้คนที่บ้านเสียใจมาก”

โต “ตอนกลับบ้านคนที่บ้านบอกว่าเป็นห่วงมานาน ตามหามาหลายเดือนแล้ว หลังจากนั้นก็กลับเข้าบ้านบ่อยขึ้น”

แมว “กลับบ้านรู้ว่าแม่ไม่สบาย อยากทำดีกับพ่อแม่รู้สึกว่าคุณแม่สำคัญกับตัวเองมาก”

ปู “ตั้งแต่ตัดสินใจกลับบ้านครั้งแรก หลังจากนั้นก็ติดต่อไปหาญาติตลอด จะอดทนเพื่ออย่าจะฝึกอาชีพ หางานทำเพื่อที่ย่าจะได้สบายใจ”

การกลับไปใช้ชีวิตปกติของเด็กและเยาวชนเร่ร่อนขึ้นอยู่กับหลายเงื่อนไขและปัจจัย โดยเริ่มจากตัวเด็กเร่ร่อนได้เห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของตัวเองจากการที่ได้รับกำลังใจจากเพื่อน จากองค์กรที่ทำงานร่วมกับเด็กเร่ร่อนที่ได้เปิดโอกาสให้เด็กเร่ร่อนได้ทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ชีวิตของตัวเองดีขึ้น โดยมีพ่อแม่หรือผู้ปกครองได้ยอมรับและให้โอกาสเด็กเร่ร่อนที่จะกลับเข้าสู่ครอบครัวอีกครั้ง